



Til bestyrelsen for
Naturnationalpark Tranum

Naturstyrelsen Vendsyssel
J.nr.
Ref. HELYN
Den 28. august 2024

Referat - Møde i bestyrelsen mandag den 26. august kl. 17.30 – 21.00

Mødet blev afholdt på Sandmoseskolen, Sandmosevej 486, 9460 Brovst

Deltagere

Lisa Kronborg Sørensen (formand)

Peter Laursen

Søren Rosenberg

Peter Lund Kristensen

Peter Vejøl Vestergaard

Dorthe Thøgersen

Poul Bobach

Mette Hedegaard

Lonni Vandborg

Tina Udholm

Torsten Topbjerg

Lise Holt

Jesper L. Pallesen

Martin Kristensen

John Lambertsen

Christina Pedersen

Jens Brandt

Bjarke Lauersen

Ditte Scharnberg

Lillian Carstensen

Anne Mette Holm

Søs Dalgaard Jensen

Jammerbugt Kommune

Danmarks Naturfredningsforening

Dansk Ornitologisk Forening

Friluftsrådet

Spejderne

Dansk Orienteringsforbund

Dansk Ride Forbund

Dansk Islandshesteforening

Danmarks Idrætsforbund

DGI

Tranum Landsbyråd

Udvikling Han Herred

AMU Nordjylland

Ja tak til natur NEJ TAK til en indhegnet

NNP i Tranum

NNP Tranums Venner

Campingpladsnetværket i Jammerbugt

LandboNord

Fire sommerhusgrundejer-foreninger

Fri Natur

nf plus

Danmarks Vilde Natur

Afbud

Peter Holm

Grethe Jacobsen

Danmarks Jægerforbund

Brugerrådet for Naturstyrelsen Vendsyssel

Temaet for mødet var hegn og dyr.

Referat

1. Velkomst

Formand for bestyrelsen Lisa Kronborg Sørensen byder velkommen.

Referat

Lisa Kronborg Sørensen bød velkommen og præsenterede dagsordenen for mødet.

Det blev aftalt, at der til næste bestyrelsesmøde er navneskilte til deltagerne.

2. Hvorfor er store planteædende pattedyr vigtige for natur og biodiversitet i Danmark?

Biolog Skjold Søndergaard har i foråret 2024 skrevet speciale om store planteædendes betydning for plantesamfund i den danske natur.

Skjold har undersøgt biodiversitetseffekter af helårsgræsning, sommergræsning og manglende græsning og vil på mødet præsentere sine resultater.

Referat

Skjold Søndergaard præsenterede metode og resultater fra sit forskningsprojekt. Skjolds undersøgelser viser, at der er størst artsdiversitet på arealer, der helårsgræsses. Arealer med sommergræsning har den laveste artsdiversitet.

Skjold sluttede af med at fortælle om, hvilke store pattedyr, der har været i naturen i Danmark i fortiden, og hvordan det kan have indflydelse på planters strategi for overlevelse og udbredelse.

Skjolds oplæg udsendes til bestyrelsen, så snart det er sekretariatet i hænde.

3. Dyrevelfærd i helårsgræsning

Dyrlæge Johanne Hvid er specialiseret hestedyrlæge og rytter. Johanne beskæftiger sig med såvel heste på stald som heste i naturplejen.

Johanne vil fortælle om sine oplevelser med helårsgræssende heste i naturplejeprojekter og om, hvordan man kan sikre god dyrevelfærd i store indhegninger.

Referat

Johanne har taget en master i dyrevelfærd i naturplejeprojekter, og præsenterede blandt andet viden og resultater fra sit studie. Set fra hestens side, er de tre primære elementer i god dyrevelfærd:

- Adgang til social kontakt
- Adgang til fri bevægelse
- Adgang til masser af mad

Johannes oplæg udsendes til bestyrelsen, så snart det er sekretariatet i hænde.

Efter de to oplæg var der stor spørgelyst og en lang og god drøftelse om dyrevelfærd og helårsgræsningens betydning for biodiversiteten i Naturnationalpark Tranum.

4. Store planteædende pattedyr i Naturnationalpark Tranum

En præmis for naturnationalparkerne i Danmark er, at der udsættes helårsgræssende store planteædende pattedyr i parkerne.

I den politisk godkendte "Projektbeskrivelse og overordnede retningslinjer for forvaltning af Naturnationalpark Tranum" er det beskrevet, at der skal udsættes kreaturer (Gallowaystude) og heste (Exmoorvallakker) i Naturnationalpark Tranum. Kreaturer og heste skal græsse i området sammen med den naturlige bestand af kronvildt og dåvildt.

Med baggrund i en vurdering af, at et græsningstryk på ca. 40 kg dyr pr. ha er passende, planlægges udsætning af 95 Gallowaystude og 45 Exmoorvallakker. For at sikre, at fødegrundlaget er tilstrækkeligt, startes forsigtigt ud, og det er planen, at der udsættes 50 stude og 20 vallakker ved naturnationalparkens indvielse.

Der udarbejdes en plan for det daglige tilsyn med dyrene og en beredskabsplan hvoraf det fremgår, hvad der skal gøres, hvis der er fare for, at dyrene ikke trives (fødemangel, adgang til vand, sygdom med videre).

Projektleder Helle Lyngbak præsenterer planen for, hvordan store planteædende pattedyr indgår i Naturnationalpark Tranum.

Efter præsentationen drøfter bestyrelsen planen.

Referat

I Naturnationalpark Tranum er formålet med græsningen:

- ”Vedligeholdelse” af lysåbne arealer (særligt klitheden)
- Glidende overgange mellem skov og lysåben natur
- Forstyrrelse og dynamik
- Variation i vegetationshøjde
- Plads til urter, dværgbuske og græsser
- Veteranisering af træer og buske
- Trådpåvirkning
- Møg til biller og spredning

Med baggrund i boniteten i området (den næringsfattige klitnatur) bevoksningssammensætningen samt danske og internationale erfaringer vurderer Naturstyrelsen, at et græsningstryk på 40 kg pr. ha. er en passende sigtelinje for græsningen i naturnationalparken.

I forbindelse med etableringen af naturnationalparken forventes udsat 50 stude og 20 vallakker. Det svarer til ca. halvdelen af de dyr, der – hvis det går som forventet – skal sættes ud i Naturnationalpark Tranum.

Bestyrelsens aktive deltagelse med spørgsmål og kommentarer bidrog til, at emnet blev godt belyst på mødet.

5. Hegnslinje

Udgangspunktet for naturnationalparkerne i Danmark er, at der udsættes store planteædende pattedyr i naturnationalparkerne, f.eks. kreaturer og heste som i Tranum.

For at det kan lade sig gøre, skal områderne indhegnes.

Af ”Projektbeskrivelse og overordnede retningslinjer for forvaltning af Naturnationalpark Tranum” fremgår, hvordan hegnslinjen i Naturnationalpark Tranum skal forløbe.

Hegnet i Naturnationalpark Tranum er et lavt, to-trådet kreaturhegn. Hegnslinjen er ca. 48 km lang. Den krydser fem offentlige veje (Lerup Strandvej, Strandvejen, Strandfogedens Vej, Sandmosevej og Rødhusvej/Bratbjergvej). Hvor hegnet krydser en offentlig vej, etableres en færirste med sideanlæg. Der sættes ca. 40 stilåger og 30 rytterlåger i hegnet.

Projektleder Helle Lyngbak præsenterer planen for hegn og hegnslinje i Naturnationalpark Tranum.

Efter præsentationen drøfter bestyrelsen planen.

Referat

Helle Lyngbak præsenterede kort over planlagte hegnslinjer, låger og færirste. Kortene er udsendt til bestyrelsen.

Et medlem af bestyrelsen spurgte ind til Naturstyrelsens mulighed for at sætte færister i de offentlige veje i Naturnationalparken. Det blev oplyst, at den endelige udformning af færister med tilhørende anlæg skal planlægges sammen med Jammerbugt Kommune. Kommunen er desuden vejmyndighed, og skal før etablering give tilladelse til anlæg af færister.

I forlængelse heraf foreslog John Lambertsen, at Jammerbugt Kommunes høringssvar vedr. "Projektbeskrivelse og overordnede retningslinjer for forvaltning af Naturnationalpark Tranum" (juni 2022) blev gennemgået i bestyrelsen. Der var generelt ikke stemning for at gennemgå høringssvaret.

6. Bestyrelsens arbejde

Hvordan får vi den store lokale viden, der er repræsenteret i bestyrelsen, i spil?

Lisa Kronborg Sørensen lægger op til en drøftelse af, hvordan bestyrelsesmedlemmerne bedst kan bidrage i bestyrelsens arbejde.

Referat

Lisa Kronborg Sørensen inviterede bestyrelsens medlemmer til at bidrage med egen viden ind i bestyrelsesarbejdet, for eksempel ved at holde korte oplæg på bestyrelsesmøderne.

Bestyrelsens medlemmer kan henvende sig til Lisa eller til sekretariatet (Helle Lyngbak), hvis man har interesse i at holde oplæg.

7. Forslag om ekskursion for bestyrelsen

Der er fra flere sider stillet forslag om, at bestyrelsen skal på ekskursion. Der er aktuelt to forslag:

- Skinbjerglund (<https://api.www.rebildporten.dk/sites/rebildporten.com/files/2021-11/Vilde%20heste.pdf>)
- Kragelund Mose (<https://kragelundmose.com/>)

Lisa Kronborg Sørensen lægger op til en drøftelse af, hvad bestyrelsen ønsker.

Referat

Der var generelt opbakning til at planlægge en ekskursion for bestyrelsen.

På mødet var der stemning for at undersøge muligheden for at besøge et sted, der bonitetsmæssigt ligner Naturnationalpark Tranum, og Naturstyrelsens arealer på Læsø kom i spil. På Læsø har Naturstyrelsen i mere end 40 år haft gallowaykreaturer og i de seneste ca. 6 år haft helårsgræsning i "Storhegnet", en ca. 400 ha stor indhegning i Læsø Klitplantage.

Naturstyrelsen vil på det kommende bestyrelsesmøde præsentere et forslag til en studietur for bestyrelsen.

8. Eventuelt

Referat

Bestyrelsen ønsker emner fra ”Projektbeskrivelse og overordnede retningslinjer for forvaltning af Naturnationalpark Tranum” behandlet på de kommende møder i følgende rækkefølge:

- Naturlig hydrologi og andre biodiversitetfremmende tiltag
- Skoven
- Friluftsliv og formidling

Der blev tilføjet en ny mødedato, så de kommende møder nu er:

- Onsdag den 18. september
- Tirsdag den 22. oktober
- Onsdag den 20. november

Projektleder Helle Lyngbak orienterede om, at det nu igen er muligt at træffe projektlederen på Sandmosevej 508, 9460 Brovst. Helle Lyngbak vil være tilgængelig 1-2 dage om ugen, og det er en god idé at lave en aftale før fremmøde.

Afsluttende gav bestyrelsen udtryk for, at man også fremover er interesseret i faglige oplæg på møderne.